

ቋንቋ ትግርኛ ናቢይ ገጹ፤ ምህብታምዶ ህውተታ፤

ሓያሎይ ዓመታት አቢሉ ይገብር፤ ናይ ገለ ቋንቋታት ሃገርና ክኢላ ምዃኖም ዝእምነሎም፤ አቦና መምህር ሙሳ አርን፤ “ትግሓርኛ” ዘርእስታ ሓንቲ አገዳሲት ጽሕፍቲ አዳልዮም ምንባርም እገኝረኒ። ነታ ጽሕፍቶም ብምልእታ ከንብባኝ ዕድል እንተዘይረኽብኩ፤ ሓፊሻዊ ትሕዝቶኡ ግን ብርዱእ ምኽንያት (ማለት አብ ትሕቲ መግዛእቲ ኢትዮጵያ ንሓያሎይ ዓመታት ተቐሪገና ብምንባርና ጥራይ ዘይኮነስ፤ ናይ ባዕዲ ቋንቋታት ንምትእትታው፡ ገዛእትና ዘይፈተንዎ ስጉምትታት ስለዘይነበረ) ነቲ ዝምዕበል ዝነበረ ናይ ቋንቋ አምሓርኛ ጠባይት-ሓዘል ዝኾነ ቃላት ትግርኛ “አተሓናፊጽካ” ምዝራብ ወይ ምጽሓፍ ተርእዮ ብእዋኑ ወጊድ ክበሃል ከም ዝነበር ትእምት ከምዝነበረት ትዝ ትብለኒ።

እቲ ዘሕዝን ከኣ፡ ገለ-ገለ ቃላት ይኹኑ ወይ ጥምረ-ሓሳብ (phrases/clauses) ክሳዕ ምሉእ ሓሳባት (sentences) ከይተረፉ፤ ናይ ባዕዲ ቅርጺን አገባብን ሒዞም ብሓያሎይ ኤርትራውያን ክዝውተሩ ይርአዩን ይስምዑን አለዉ።

ከምኡ'ውን ገለ ሓደ ፊደላት ናይ ቋንቋ ግእዝ፡ አብ ቋንቋ ትግርኛ ናይ ግድን አድላይነቶም አይተራእዮንን ጥራይ ዘይኮነስ፤ ንዓዓቶም ዕሸሽ ብማላት ንምምላኽ ፊደላት ትግርኛ ብዘዮማትእ ከቃላጥፎን ከዕዝዞን ተኸእሎ አሎ በሃላይ እዩ። ንኣብነት ክልተ “ጸ” (ፀ)፡ ክልተ “ሰ” (ሠ) ወዘተ። ዋላኝ ናይ ቋንቋ ግእዝ ፍልጠተይ ውሱን እንተኾነ፡ አብ ቋንቋ ግእዝ አድላይነቶም ዘዮማትእ ሓቂ ክንሱ፡ አብ ቋንቋ ትግርኛ ግን፡ አድላይነቶም ዘሎ አይመስለንን።

እዞን አብ ታሕቲ አተምቢሆን ዘለኹ ትዕዝብተይ፡ ካብ ባሕሪ ብጭልፋ ደአ'ምበር፡ ኩሉ ክዝርዝር እንተኾይነ መጽሓፍ ምጽሓፍ እኹል ግዜ ስለዘይረኽብኩ፡ እተን አመና ኅሊሐን ዝደጋገማ ቃላትን ጥምረ ሓሳባትን ጠቐስ፡ መባራብሪን መቢጋገሲን ለባማት ግዱሳትን እዩ 'ቲ ትምኒተይን ሓሳቢይን።

አብዚ አንብብቲ ክርድኡለይ ዝምሕጸን ግን፡ ነዛ ሕጽር ዝበለት ስነ ጽሑፍ ከቕርብ ዝደረሸኒ ነገር እንተልዩ፡ አነ ልዕሊ ሰቢይ አፍልጦ ቋንቋ ትግርኛ አልዩኒ ዘይኮንኩስ፡ እቲ ተፈጠሩ ዘሎ ናይ ቋንቋ ሕልኸልኸን (Confusion) ዘይግቡእ አጠቃቅማን (Non Standard Use) ንምእላዩ ንምፍታንጥ፡ ናይ ቋንቋ ትግርኛ ክኢላታትን ሰብ ልቦናን ከእ እጃቶም ብምብርካት፡ ነዚ አተምቢሆ ዘሎኹ ተበግሶ ምርኩስ ብምግባር ነናቶም ተሞክሮን ክእለትን ብዘፍቀደሎም አገባብ ከህጥርዎ ተስፋን እምነትን ስለዘለኑ እዩ።

፩ይ አጠቃቅማ ፊደላት:

“ሀ”ን: “ሂ”ን

“በርሀ” ድአ’ምበር “በርሂ”: ከምኡ’ውን “አብረሀት” እምበር “አብርሂት” አይጽሓፍን

“ሐ”ን: “ሐ”ን

“ሐፋሽ” ድአ’ምበር “ሐፋሽ”: ከምኡ’ውን “ወሐይዝ” እምበር “ወሐይዝ” አይጽሓፍን

“አ”ን: “አ”ን

“አደይ” ድአ’ምበር “አደይ”: ከምኡ’ውን “አነ” እምበር “አነ” አይጽሓፍን

“ዐ”ን: “ዐ”ን

“ዐሚ” ደአ’ምበር “ዐሚ”: ከምኡ’ውን “ዐሊ” እምበር “ዐሊ” አይጽሓፍን

“ዐ”ን: “ዐ”ን

“ብድዐ” ደአ’ምበር “ብድዐ”: ከምኡ’ውን “ቁጥዐ” እምበር “ቁጥዐ” አይጽሓፍን

“ፀ”ን: “ፀ”ን

“ፀሐይ” ድአ’ምበር “ፀሐይ” ከምኡ’ውን “ባጽዕ” እምበር “ባፅዕ” አይጽሓፍን

“ሠ”ን: “ሰ”ን

“ሰራው” ድአ’ምበር “ሠራው” ከምኡ’ውን “ናሕሲ” እምበር “ናሕሢ” አይጽሓፍን

፪ይ ገለ አጠቃቅማ ምልክታት (ሕላጋት) (punctuations):

“?”ን: “?”ን ምልክት ሕቶ (Question mark)

“?” ድአ’ምበር “?”ሲ አይፋልን። ንኣብነት:

“መንዩ ስምኪ ‘ዛሓብተይ!’ ድአ’ምበር: “መንዩ ስምኪ ‘ዛሓብተይ?’ አይግድን

(’): ምልክት አሕጽሮተ ቃል (apostrophe)

ክልተኡ’ኳ ቅኑዕ አበሃህላ (አዘራርባን አጸሓሕፋን) እንተኾነ (ካብ “አብ እዚ” ቦታ

“እዚ” ንራኸብ): ማለት (“አብእዚ ቦታ” ንራኸብ) ምባል ስለዝቐልል: ብዝተኻእለ

መጠን ምልክት አሕጽሮተ ቃል አሰፊሕና ክንጥቀመላ ይግባእ።

፫ይ አጠቃቅማ አሃዛት: ቁጽራ:

ካልእ አገዳሲ ዝብሎ ናይ ቁጽሪ አሃዛትና ዘይምጥቃም ዓቢ ጌጋ ንፍጽም ከምዘለና እስምዓኒ: ናይ ብሓቂ ዘሕዝን ከኣ እዩ። እቲ ርዱእ ጸገማት ናይ አሃዛትና ኣብ ቦትኡ

ከሎ: አሃዛትና ክንጥቀመሎም እንክእለሉ ኢጋጣሚታት ግን ኣሎ። ንኣብነት “ገጽ”

ናይ መጻሕፍትን ጥራዛውትን: ጋዜጣታትን። ምዕራፋትን ሕጡባትን ናይ መጻሕፍቲ:

ከምኡ’ውን ተኸታተልቲ ቁጽርታት (Serial numbers) ክንጥቀመሎም ንክእል። እቲ

ጸገም “ባዶ” ስለ ዘይብሉ: እቶም ንቡራት ናይ ቁጽሪ ሕግታት (ማለት ምድማር:

ሙግዳል: ምምቃልን ምርባሕን ወዘተ) ክትግበሩ ስለ ዘይከኣል እዩ። ከም ዝፍለጥ:

እቲ ብናይ ሮማውያን አሃዝ (Roman numeral) I, II...X, IV, XL C, M etc) ዝፍለጥ

ስርዓተ ቁጽሪ እንተኾነውን ከም ናይ ግእዝ (ትግርኛ/ትግረ) ጸገም ኣለዎ። “ባዶ”

ዘመልክት ቁጽሪ የብሉን። ካብ ጥቕሚ ወጻኢ ግን ኣይኮነን። ስለዚ: አሃዛት

ቁጽርታትና ብግቡእ ክንፈልጦምን ክንጥቀመሎምን: ምስክር ሕቡን ባህልናንን

ታሪኽናውን ስለ ዝኾኑ ክንዕቅጥም ይግባእ። **፩ ፪ ፫ ፬ ፭ ፮ ፯ ፰ ፱ ፲ ፫ ፬ ፭...፳ ፴**

፶ ፷ ፸ ፹ ፺ ፻...፻፲...፻፲፯...ዝገርምዩ ገለ መናእሲያትናስ ወረ “እዚ ናይ ኣምሓርኛ እዩ”

ዝብሉ ኣይተሳእኑን!

ንእግረ መገደይ “፳” “ዕስራ” ድአ’ምበር “ዒስራ” ኣይኮነን እቲ እሩም ትግርኛ።

፬ይ አጠቃቅማ ቃላት፡

“ባባ”ን “ማማ”ን

እዚ ብመሰረቱ ናይ ወለዲ በደል’ዩ ዝብል ኣነ። ኣብ ክንዲ “ኣቦ”ን “ኣደ”ን ናይ ኣጉል “ስልጣን” ዝፈጠሮ ንዝኾነ ዜጋ ኤርትራ ዘሕብን ኣይኮነን። ከምኡ’ውን ነዚ ከም ዕንባባ “ገልገል መስቀለ” ወግሐ ጸብሐ ኣብ ግዜ መስከረም ዝዕንብብ፡ ስም ዝውለዳ ህጻናትና ናይ ባዕዲ ኣስማት “ሱዚ፡ ዴቦራ፡ ካቲ፡ ሜሪ፡ ሄንሪ” ወዘተ (Suzi, Deborah, Kathy, Mary, Henry) እንዳሃብና ባህልና ክንብልሎ ኮሎና ናይ ብሓቂ ዘጉሂ እዩ።

“እንጀራ”ን፡ “ጣይታ”ን፡

ብአጠቃላይ ዘረባ፡ “እንጀራ” ወይ “እንጌራ” ክበሃል ኮሎ ኩሉ ዓይነት መግቢ ማለት እዩ። መግቢ ከኣ “ጣይታ”፡ “ቕጫ”፡ “ብርኩታ” “ግዓት”፡ “ሃንዛ” (“ምልሶ”) “ሸልጾ”፡ “ሕልበት”፡ “ብራሕ”፡ ወዘተ የጠቓልል። “ጣይታ” ግን እታ ኩልና እንፈልጣን ዕጽፍጽፍ እንዳበለት ዘዕበዮትናን፡ ተለዊሳ፡ ቦኺዓ፡ ብማይ ላፋ ተቐጢና ኣብ ሞነት ተሰንኪታ ቡቲ ብዙሓት ኣዲንታ እንዳጠመትና ንሰሃላ መግቢ እዩ። ካብ ክልተ ንላዕሊ “ጣይታ” ከኣ **“ጠባቱ”** ድኡምበር **“ጣይታታት”** ኣይበሃልን።

“ብጣዕሚ”ን፡ “ኣዝዩ”ን፡

ኣብ ኩሉ ከም ንዕዘቦ ነዛ **“ብጣዕሚ”** እትብል ቃል ዝጥቀሙ ኤርትራውያን ኣያሎይ እዮም። እንተሰተብሂልና ከኣ መብዛሕትኦም ኣብ ግዜ ግዝኣት ኢትዮጵያ ዝተወልዱ ወይ ከኣ ናይ ኣምሓርኛ ወይ ትግራይ ጽልዋ ዝነበሮም ሰባት እዮም። ዝኾነኹይኑ፡ (**“ብጣዕሚ”** ጽቡቕ ኣሎ) ዘይኮነስ፡ (**“ኣዝዩ”** ጽቡቕ ኣሎ) ወይ ከኣ (**“ኣመና”** ጽቡቕ ኣሎ) ወይ ድማ (**ምሓር** ጽቡቕ) እዩ እቲ እሩም ኣበሃህላ። ከምኡ’ውን ገለ ሰባት (**“ማራ”** ጽቡቕ ኣሎ) ዝብሉ ኣለዉ ብሕልፊ ኣብ ከተማታት ዝዓበዩ። እንተኾነ እዚ’ውን ናይ ትግርኛ ቃል ኣይኮነን።

ንእግረመገደይ **“ንኡድ”** (Excellent) ትብሃል ናይ ትግርኛ ቃል ኣብ 50ታትን 60ታትን ኣብ ኣባይተ ትምህርቲ መንግስቲ ኤርትራ መግህራንና ካብ ዝጥቀሙለን ዝነበሩ ሓንቲ ከም ምኻና መጠን፡ ሎም ቅነ እንዳሃስሰሰት ትኸይድ ዘላ ኮይኑ ይስመዓኒ። ክትሃስስ የብላን በሃላይ እዩ።

“ናጸነት”ን፡ “ናጸነት”ን ንኣብነት፡

“ናጸነት” ድኡምበር **“ናጸነት”** ቅኑዕ ትግርኛ ኣይኮነን።

“ስሕተት”ን፡ “ጌጋ”ን ንኣብነት፡

“ጌጋ” ድኡምበር **“ስሕተት”** ቅኑዕ ትግርኛ ኣይኮነን።

“ትኸክል”ን፡ “ቅኑዕ”ን፡

(ኢብራሂም **“ትኸክል”** ኣሎኻ) ዘይኮነስ፡ (ኢብራሂም **“ቅኑዕ”** ኣሎኻ) ወይ ኢብራሂም **“ጽቡቕ”** ኣሎኻ) እዩ ዝብሃል።

“ኣፍተይ”ን፡ “ኣብተይ”ን

ንኣብነት፡ ሳራ **“ኣብተይ”** ወይ **“ኣውተይ”** ድኡምበር ሳራ **“ኣፍተይ”** ቅኑዕ ትግርኛ ኣይኮነን።

“ስልጠና”ን፡ “ምልመላን

“ስልጠንና” ቅኑዕ ትግርኛ’ኳ እንተኾነ፡ ናይ **“ድንቅርና”** ኣምር ስለ ዘለዎ፡

“ተመልሚልና” ወይ ከኣ **“ተማሂርና”** ይምረጽ።

“ተቓኒዑ”ን፡ “ተኻይዱ”ን

ንኣብነት፡ ኣኼባ **“ተኻይዱ”** ድኡምበር **“ተቓኒዑ”** ቅኑዕ ትግርኛ ኣይኮነን።

“እንተሃልዩ”ን: “እንተአልዩ”ን

ንአብነት፡አብ መወዳእታ ዝዛረቦ ነገር **“እንተአልዩ”** (“እንተሃልዩ”)… ድኡሳምበር

“እንተሃልዩ” ኣይበሃልን። ምኽንያቱ

እንተሃልዩ: ናብ 1) **“ሃላይ”** (ዓዋን) ወይ ከአ

2) **“ዘይከደ”** ወይ **“ዘይሞተ”** ወይ ከአ **“በሂወቱ ዘሎ”** ገጹ

ስለዘምርሕ!

“ምናልባት”ን: “ምናልባሽ”ን

“ምናልባሽ” እምበር **“ምናልባት”** ንጎረቤትና ሺፋ ይግበረሎም

“መጀመርያ”ን: “መጀመርታ”ን

“መጀመርታ” ዘይተማትእ ቃል ትግርኛ እያ። **“መጀመርያ”** ንጎረቤትና ንሓድገሎም

“መጨረሻ”ን: “መወዳእታ”ን

“መወዳእታ” ዘይተካትዕ ቃል ትግርኛ እያ። **“መጨረሻ”** ውን ሽፋ ይግበረሎም

“ቀበሌ”ን: “ምምሕዳር”ን። “ፈሊጡ ዘጽቀጠሱ፡ መድፍዕ ነይንቕንቕ” እንድዩ ዝተባህለ፤

“ተሽከረከርቲ”ን “ተንቀሳቅሱቲ”ን

“ተንቀሳቅሱቲ” እምበር **“ተሽከርከርቲ”** ቋንቋና ኣይበሃልን።

“መንገዲ”ን “መገዲ”ን

(**“መገዲ”** ምስ ወዲ ዓዲ) ድኡሳምበር (**“መንገዲ”** ምስ ወዲ ዓዲ) ኣይኮነን ዝበሃል

“አውቶቡስ ቀጠና”ን “ምውፋር አውቶቡሳት”ን

“ምውፋር አውቶቡሳት” እምበር **“አውቶቡሳት ቀጠና”** ቋንቋና ኣይኮነን።

“መነሃርያ”ን “ቀንዲ መገዲ”ን

“ቀንዲ መገዲ” ወይ ከአ **“ጐደና”** ወይ ውን ምናልባሽ **“መገደርባዓ”** እምበር **“መነሃርያ”**

ወይ **“አውራ ጐደና”** ኣይናትናን።

“ተሳፈርቲ” አውቶቡስን **“ተሰቕልቲ”** አውቶቡስን

“ተሳፈርቲ” አውቶቡስ ዘይኮነስ **“ተሰቕልቲ”** ወይ **“ሰረርቲ”** አውቶቡስ እዩ ዝበሃል።

“ዝወርድ ሰብ ኣሎ” ደኡሳምበር **“ወራጅ ኣለ”** (ካብ አውቶቡስ) ኣይግድን።

“ፈንጂ”ን “ነታጐ”ን

“ነታጐ” ወይ **“ነተጐቲ”** እምበር **“ፈንጂ”** ወይ **“ፈንጂታት”** ቋንቋና ኣይኮነን።

“አዳምጹ”ን “ስምዑ”ን

“ስምዑ” ወይ **“ጽን በሉ”** ድኡሳምበር **“አዳምጹ”** ትግርኛ ኣይኮነን።

“መሰናድኦና”ን “መደብና”ን

“መደብና” እምበር **“መሰናድኦና”** ኣይቃልናን።

“ፈተና”ን “መርመራ”ን

(ናይ ቁጽሪ **“መርመራ”** ኣሎኒ’ምበር)፣ (ናይ ቁጽሪ **“ፈተና”** ኣሎኒ) ኣይበሃልን።

“ንምሳሌ”ን: “ንአብነት”ን

እቲ ቅኑዕ ትግርኛ **“ንአብነት”** ወይ ከአ **“ንመረድኡ”** እዩ ዝበሃል፡ **“ንምሳሌ”**

ኣይናህናን።

“ሸልማት”ን: “ብልጫ”ን

ከም ልምዲ ንጥቀመሉ **“ብልጫ”** ደኡሳምበር **“ሸልማት”** ኣይኮነን። **“ሸልማት”** (ሸልማት)

ደቂ ኣንስትዮ ንመጋዮጺ (መመላኽዒ) ዝጥቀማሉ እዩ።

“ሓያል”ን፣ “ብርቱዕ”ን፣

እዚአኳኑ ናይ ብሓቂ ጸገም’ያ ንምብራህ! ዝኾነ ኾይኑ “ሓያል” ን”አካላዊ ሓይሊ ብተነጻጽጎ (singularity)” ከም ቅልጽም (ወይ ቆይቶ) ወይ ሓይሊ መኻይን (Machinery like hydraulic power) ክገልጽ ከሎ፣ “ብርቱዕ” ወይ ብርታዕ ግን ንባህርያዊ ተርእዮ (nature) ዝገልጽ እዩ። (ንመረድኢ ብርቱዕ ንፋስ፣ ብርቱዕ ውሕድ፣ ብርቱዕ ዋዒ (ሙቕት) ወይ ከአ ብርቱዕ (ተሪር) ዓቕብት (ዓቕብ) ክበሃል ይከኣል። ንኣብነት ኣብ ክንዲ (“ኣብሻውል” “ሓያል” ጋንታ እያ)፣ ምባል (“ኣብሻውል “ብርቱዕቲ” ጋንታ እያ) ይምረጽ። ነፍሲወከፍ ተጻዋታይ “ሓያል” (ሓይሊ ዘለዎ) ክኸውን ይኸእል። ብኸእለቱ (ዓቕሙ) ግን ብርቱዕ ወይ ንፋዕ ተጻዋቲዩ ዝበሃል።

“ጎበዝ”ን፣ “ንፋዕ”ን፣

ብዝኾነ ሚዛን ጸብለልትነት ዘርእዮ(ት) “ንፋዕ”(“ንፍዕቲ”) እምበር **“ጎበዝ” ናይ ዕድመ አምር’ውን ስለዘለዎ ይንፋዕ ኣይንፋዕ ብዘዩገድስ “ጎበዝ” ኣይበሃልን።**

ንእግረመገደይ፣ “ጎበዝ”ን፣ “ጐበዝ”ን ብማዕረ ክንጥቀመለን ዝከኣል እመስለኒ።

“ዝባእሰ”ን “ዝገደደ”ን

(ዝገደደ ኩነታት) ድኣምበር (ዝባእሰ ኩነታት) ኣይበሃልን

“ክሸራሸር”ን “ክዛወር”ን

(ክዛወር ከይዱ) ድኣምበር (ክሸራሸር ከይዱ) ኣይናህናን

“ኣረፍተ ነገር”ን “ምሉእ ሓሳባት”ን

ብቋንቋ ትግርኛ (sentence) “ምሉእ ሓሳባት” እዩ ዝበሃል። **“ኣረፍተ ነገር”**

ኣይናትናን።

“ዝተጸወተኦ ተራ”ን፣ “ዘበርከተኦ ግደ”ን

እዚ’ሞ ፈጸምካ ክትቅበሎ ዘይከኣል ናይ ቋንቋ ስግንጢር’ዩ። ንኣብነት (ኣዴታትናን ደቂ ኣንስትዮ ኣሓትናን ንምክልኻል ሃገርና “ዘበርከተኦ ግደ”) ወይ ከአ **“ኣእጃመን ኣበርኪተን”** እምበር **“ዝተጸወተኦ ተራ”** ኣይግድን። ክትሰምዖኳ ኣይጠዑም!

“ሸንት ቤት”ን፣ “ዓይኒ ምድሪ”ን፣

ኣብ ክንዲ **“ሸንት ቤት”** “ዓይኒ ምድሪ” ወይ ከአ **“ሸቓቕ”** ክበሃል ይግባእ።

“ጸዊዑ”ን፣ “ተላብዩ”ን፣

ኣብ ክንዲ **“ጸዊዑ”** “ተላብዩ” ወይ **“ኣተሓሳሲቡ”** ወይ ከአ **“ኢሉ”** ክበሃል ይምረጽ።

“ኣደባባይ”ን፣ “ሜዳ”ን፣

ኣብ ክንዲ **“ኣደባባይ ኤርትራ”** “ሜዳ ኤርትራ” ክበሃል ይግባእ።

“መስከረም ሓደ”ን፣ “ሓደ መስከረም”ን፣

ኣብ ክንዲ **“መስከረም ሓደ”** “ሓደ መስከረም” ወይ ከአ **“ባሕቲ መስከረም”** ክበሃል ይግባእ።

ጁይ አጠቃቅማን አጸሓሕፋን ግዜን ዕለት

“ወርሐ ሓደ”ን “ጥሪ”ን

ዋላኝ ናይ ፈረንጂ ኣዋርሕ ምስቲ ናይ ግእዝና ዘይሰማማዕ እንተኾነ፡ ብሓፈሻ ግን ምስ ናይ ፈረንጂ ኣቆጻጽራ ዝዳረጋ ኣሰማት ኣዋርሕ ኣሎዎና። ስለምንታይ ኣዋርሕና ብአሃዝ ክጽወዓ ተባሂጉ፤ ስለዚ **“ወርሐ 3”** ዘይኮነሱ፡ **“መጋቢት”** ምባል ይቐልልን ይምዕርግን።

ንእግረመገድና ወርሐ **“የካቲት”** ዘይኮነሱ ወርሐ **“ሰካቲት”** ከምዝኾነት ንገልጽ

“ግንቦት ፳፬”ን፡ “፳፬ ግንቦት”ን

ክልቲኡኝ ሓደ ትርጉም እንተለዎ፡ **“፳፬ ግንቦት”** እዩ እቲ ቅኑዕ ትግርኛ። **ግንቦት ፳፬** ናይ ባዕዲ ስነቕርጺ ዝሓዘዩ።

“ጊዜ”ን “ግዜ”ን፡

ካብ **“ጊዜ”** ኢልካ ምዝራብን ምጽሓፍን **“ግዜ”** እዩ ኣቲ እሩም ኣዘራርባን ኣጸሓሕፋን።

“ኣብ ሰዓታት ናይ ንግሆ”ን፡ “ንግሆ”ን፡

“ኣብ ሰዓታት ናይ ንግሆ” ዘይኮነሱ፡ **“ንግሆ”**፡ ወይ **“ረፍዲ”** ማለት እኹል ጥራይ ዘይኮነሱ እሩም ኣበሃህላ እዩ።

“ካብ ሰዓታት ናይ ምሸት”ን፡ “ምሸት”ን

“ኣብ ሰዓታት ናይ ምሸት” እዚ ውን ከምኡ፡ **“ኣጋ ምሸት”**፡ ወይ ከኣ **“ምሸት”** ማለት እኹልን እሩምን ኣበሃህላ እዩ። ፍሉይ ግዜ ንምግላጽ ከኣ **“ሰዓት ፲ ቅ.ቐ.”** ወይ ከኣ **“ኣብ መንፃ ሰዓት ፪ን ሰዓት ፬ን ድ.ቐ.”** ወይ ድማ **“ድሕሪ ሰዓት ፫ ድ.ቐ.”** ወይ **“ፍርቂ መዓልቲ”** ወይ ከኣ **“ንፍርቂ ለይቲ ርብዒ ኅደል”** ምስ ዝበሃል ብዙሕ ምድንጋር ኣይፈጥርንዩ።

ጁይ አጠቃቅማን ኣሰማት (ትካላት)

“ጽሕፈት ቤት”ን “ቤት ጽሕፈት”ን

“ቤት ጽሕፈት” እምበር **“ጽሕፈት ቤት”** ቋንቋና ኣይኮነን። ንካብ ክልተ ንላዕሊ ብዝሒ ዘለወን ከኣ **“ኣብይተ ቤት ጽሕፈት”** እምበር **“ቤት ጽሕፈታት”** ኣይበሃልን።

“ቢራ ፋብሪካ”ን “ፋብሪካ ቢራን”ን

እንተኾነ **“ቤት ዕዮ ቢራ”** ክበሃል ምስተገበኣ፡ ግድን ናይ ፈረንጂ ቋንቋ ንጠቐም እንተባህለ ሽኣ **“ፋብሪካ ቢራ”** እምበር **“ቢራ ፋብሪካ”** ክብሃል የብሉን።

ጁይ አወጻጽኣ ኣሰማት (ደቅና)

ቅድም ሓሓሊፎም ኣይረኣዩን ነይሮምኝ ክበሃል ኢንተዘይተኻእሉ፡ ድሕሪ ናጽነትና ዝውለዓን ዝውለዱን ደቅና፡ ናይ ወጻእተኛታት ስም (ብሕልፊ ናይ ኣመሪካውያን) ስም ምውጻእ ከም ሞዳ ተወሲዱ ብዘሕፍር መልክዑ ይስዕርር ብምህላው፡ ናይ ቡሓቂ ንወለዲ ዓገብ ዘብል ኩነታት ምኃኑ ከይጠቐስክዎ ክሓልፍ ኣይደልን። እቲ ንዓይ ዝገረመኒ፡ ኣብ ጭው ዝበለ ገጠር ትነብር ዘመድና ንንላ **“ሱዚ”** ኢላ ምስማያ እዩ! ንሪኣን ንዕዘቦን ከም ዘሎና ከኣ፡ ወለዲ ብዘይ ገለ ሕንክት ንውላዶም **“ሞናሊዛ”**፡ **“ዴቦራ”**፡ **“ሀንሪ”**፡ **“ካቲ”** ክንደይ ኣረይ መረይ’ሞ ዘይሰማዕና! እቲ ናይ ገዛእ ርእስና ውርሻሽ ኣንታይ ስለ ዝገደሎዩ፡ ንዕኡ ዕሽሽ ኢልና ናብ ናይ ባዕዳውያን ሽም ነቶም ኣፍ ዘዩውጽኡ ደቅና ዝመረጽናሎም፤ ኣመሪካውያን ወይ ካልኣት ባዕዳውያን ደኣ **“ኣልማዝ”**፡ **“ፍረውይኒ”**፡ **“ኣሃሚት”**፡ **“ወሓዚት”**፡ **“ወጋሕታ”**፡ **“ባና”**፡ **“ሂወት”** ኢሎም ንደቆም ዘይስዩሙ፤ ዓገብ ወለዲ! ዘይናትና ናትና ክኸውን ኣይክእልንዩ ኣይንደልዮን ከኣ!